

ES MENURQUÍ

MISCELÁNEE DE LITERETURE, CIÈNCIES Y ARTS

Redecció y Edministreció

Bestió, n.º 13.

Nombre suéltu, 5 cèntims de pte.

Id. etressad, 10 id.

ERTICLE DE FONDU

Heviem cunceptuad e *La Roqueta* de Palma periòdic més sensat qu'es *Vigie Quetòlic* de Ciutedèlle, còm se pòd vèurer per se cuntesteció que vam dunar e nes sèu primé escrit, insérte dins es tercé nombre d' *Es Menurquí*; però en lu qu' eñedex es die 27 de Juñ últim, en s'erticle *Ortografia*, perex esser de se metèxe caste.

Se respòste que merex es sèu segon escrit referént e nòl-trus, se le done éll metèx en s'altre erticle que publique e cuntinueció, enumenad *Tres aritméticas distintas y una sola ciencia matemática verdadera*; perque es nòstru llenguatje, si bé se semble e nes sèu, verie bestant des quatre dielèctes, quetelá, velenciá, mellurquí y russellunès, que diu té se lléngu quetelane. Essent per essò, que lu que e éll li perexen berberismes e nes nòstru llenguatje, mus u semblen tembé e nòl-trus e nes sèu, quedant quebals. Si no fos d'equeste menèr no serien distints, y té es sèus incunvenients unificarlos des mòdu que vòl.

En s'erticle de fondu des primé nombre d'equest periòdic, vam dir qu'es nòstru subjècte ére erreigar es menurquí segons el perlam evuy die; y per cumplir es nòstru prupòsit nol podem escriurer d'altre menèr qu'exí còm u feim, no tenint des nòstru dielècte més llibres elementals que se pe-reulerie del Señor Ferrer; es dir: es trectads de lecture y en-lugie y es dicciunari **cuye** publiqueció està per equebar. No mus hem eficad més qu'emb es menurquí; però *La Roqueta* qui vòl esser tan **científique** y en se sèue *Ortografia* diu, còm es *Vigie Quetòlic*, qu'escrivim emb une forme bárbere; no mus sebríe dir perque es que dins es sèu femós escrit y trubam es perticipis *comensat*, *comparat*, *viscut*, *axecat*, *trobat* y *aficionat*, equebats en t? Nòl-trus, qui segons éll, escrivim é le bebetlá, els e termineriem en d, perque es derivad

femení de *cumensad* es *cumensade* y no *cumensate*; es de *cumperad*, *cumperade*; y es de *viscud*, *exicad*, *trubat* y *eficiunad* son *viscude*, *exicade*, *trubade* y *eficiunade*.

Ubservam tembé en dit escrit, qui está en próse, equeste grepade d'infinitiús, pusads exí: *alterá*, *rebre*, *enseñá*, *posá*, *apurá*, *acertá*, *publicá*, *contestá*, *prescindi*, *guiá*, *enderiná*, *ficsá*, *moldré*, *resoldré*, *conservá*, *representá*. Però nòltrus, qui segons éll mus dexam guiar p'es quepritu y per s'ignurancie, no escrivint en vèrs, qui es cuant se fa precis e vegades pèndrer se llessèncie de suprimir se *r*, en llòg d'*elterà*, puseriem *eltrar*, perque e més de ser un des vèrbs terminads emb *ar*, cuant passe e reciprecu diu *eltrar-se* y no *elterà-se*; y seguirie, per se metèxe reó, pusand *rèbrer*, *enseñar*, *pusar*, *epurar*, *ecertar*, *publicar*, *cuntestar*, *prescindir*, *guiar*, *enderinar*, *ficsar*, *mòldrer*, *resòldrer*, *cunsevar*, *representar*.

Serie molt llargue equeste crítica si heguéssim de seguir-lé en tote se séue estensió, per lu que mus limitèrem e enelizar es trusset qui diu exí:

«Qu'es *etzacte* axò de..... Mehó, bé se veu *pe'ses* *columnes* des nou *periódich* que *mos* *guardarán* de *mentí*.»

Nòltrus, en llòg de dir *etzacte*, deim *eczacte*; axò u prununciam *exò*; cuant ses *ans* ò ses *òns* no duen s' eccènt de ses paraules, sense pèdrer equexes res de se séue etimulugie, se cunvertexen emb *ens* ò emb *uns*, y es per exó que deim *Mehó* y no *Mahó*; *pe'ses* mus semble una urtugrefie molt estrañe y méstòst puseriem *per ses*, perque no i té llòg s'epòstrufu; *columnes*, u treduim *culumnes*; *periódich*, e nes nòstru cuncèpte du se h demès; *mos*, equival e *mus*; *guardarán*, còm entre nòltrus vé des verb *gurdar*, deim *gurderán*; y *mentí*, unique-mént l'eccentuem cuant en se puesie vulem suprimir se *r*, però urdinariemént escrivim *mentir*, perque es un des vèrbs qui ecaben emb *ir*.

No som nòltrus qui hem estebblèrt equestes y tentíssimes altres diferències y veriecions que i ha, sinó qu'elles han nescud des custums de ses distintes luquelidats y des trattu en persones més ò ménus diferèntes. Ets hòmus prudènts, per més qu'els i xòquin, cuant no les cunexen ò no les entènen, no deuen fèr une crítica ebsurde y de percielidad, per molt que cunvéngui e ses séues ideès, sino qu'han de respectar lu que se neturelese té estebblèrt e cade punt, mejormént si no u pòden quenviar.

Nòltrus furmam, si se vòl, un quint dielècte de se llèngu quetelane ò un llenguatje e part, escrivim sòlemént pes menurquins, y no perque *La Roqueta* s'enquepriti, hem de

quenviar de rumbu. Per élle, será milló es mellurquí; però per nòltras, es menurquí.

De tot en podem fèr burle,
De tot mus podem burlar,
Més se burle sòl quedar
Demunt equell qui s'emburle.

Si es qui critiquen defèctes
Son tembé defectuosus,
No queden tan velerosus,
Ni lògren tants bòns efèctes.

Per exò, ets hòmus sensats,
Esprèssen sí, lu que enténen;
Peró, ja may s'entreténen
En fèr gròssus desberats.

Es MENURQUÍ.

INSTRUCCIÓ

S' instrucció es s' enseñanse que mus donen per trèurer-mos de s' estad d' ignurancie en qu' hem nescud y en se que quederíem, si desde petits no mus féssin enar escòle y epèndrer después un ufici, art ò cièncie, e fi de pudermos guñar lu necessari per le vide, cuant es nòstras pares mòren ò no mus pòden mentenir, cuant vulem quesarmos ò cuant desitjam fèr de bande per nòltras metéxus. Si se juventud cumprengués s' utilidad de s' enseñanse, s' epliquerie mes e élle; però còm no le cunex fins que le té ò cuant se veu ebendunado y sense médis, per exò es, que molts se tiren milló e nes jòc que e s' estudi ò e se feine, perque emb es jòc y xalen més.

Equells qui es séus pares s' encuiden délls, ténen dispusició y son dòcils, se sòlen eplicar; y e mesure que van eprenént ténen més gust en s' estudi ò en se feine y erriben e ser quepassus e nes ram e que se dediquen. Emperò equells qui e ca séue no sen cuiden pròu, ténen pòque dispusició y son quepritxosus, ebendonen ses escòles ò ets ufcis y fan de guenduls tote se vide, si no els e sutseex còlque còse qui els e faxi pusar es señ e nes cap; y encare e vegades, cuant òbren ets uis, còm están ecustumads e no fèr res, no ténen pecièncie per subjectarse e nes trebay y s' ebendonen ò tornen e se male rute.

Totes ses necions civilisades prutejexen s' instrucció; y si es qui les dirijesen le vòlen, ses escòles están bén estebblèrtes,

son prutejides y se juventud i epren, edelentant en fevor pròpi y e nes des bé general. Però si es qui guvèrnen vòlen s' ignurancie per puder cumendar é se séue menére, s' instrucció es desetese ò felsetjade y se neció va perdént cade díe d' impurtancie respécte de ses altres.

S' instrucció es, per lu tant, sumemént útil y cunvé no ebendynarle per cap estil.

Es qui no vòl instrucció
 No s' estime es séus semblants;
 Y els e desitje ignurants
 Per esplutarlos milló.

F.

ES DO DE SÈBRER

Molts vòlen duná entenént
 Qu' elguns néxen emb un do
 Qui val més que s' instrucció,
 Práctique y cunexemént.

No creguin tal desberat;
 Tots nexem' emb ignurancie
 Y cunsequex ebundancie
 De sèbrer, qui es eplicat.

Uns nexem milló dispòsts
 Y altres còm e bembulets;
 Més en veim elguns d' equests
 Qui e nes vius els han cumpòsts.

Fa molt se dispusició
 Per epèndrer y sê instruids;
 Però tembé fa eturdids,
 Qui méstòst els es pitjó.

Ninguns nexem emb es sèbrer,
 E tots mus tòque estudiar,
 Si vulem pudé elquensar
 Se cièncie que cunvé rèbrer.

Es qui digui que no es ve,
 Que u demòstri pam e pam,
 Sense emullarmos cap bram
 Ni ubligá emb es séu pudé.

F.

S' HOMU Y SE DONE

Còm nesqué s'hòmu? Ja es sap:
 Va surti en gran eltivese,
 D'entre se neturelese,
 Fènt dets animals es cap.
 Y se dône?—Exí còm éll:
 No vengué d'altre menére,
 Sent se séue cumpeñére,
 En s'esperit y se péll.

Còm totes ses demés côses,
 Se cunsérven e nel mon.
 Y per demostrar que i son,
 Seguexen, còm fan ses rôses,
 Ets abres, es perdelets,
 Es péxus, cabres, gurmans,
 Cunis, matxus, quevalls, cans,
 Y demés enimelets.

Turnerán, còm torne tot,
 E se cumune del mon,
 Perque e le tèrre si fon
 Lu qui nêx bé y de rebot.
 Y si per viure engullexen,
 Totlu qui els e vé devant,
 En ne muri, es desencant
 Será, servir qui'ls servexen.

J. F.

Secció HUMURISTIQUE

CUNSECUENCIES D'UN FREXURAT

Un hòmu va enviar un etlòt e un budegó perque li cumprás une recsió de frexurad. S'etlòt va pertir totdune molt cuntent y quantant, y exí qu'el va hever cumprad, li va dunar s'humurade de menjarsel pês quemí. En prèn un tròs y trubenló bò, de tròs en tròs va erribá e quebarsel tot, no quedanti mes qu'es suc. Cuant va vèurer que no ni hevie mes sen va recordar des qui li hevie fet fêr es misatje y va dir:

—¡Si que l'he fête bône! ¿Qué me dirá are equell hòmu?

Cumènse e rumiar quine mentide li embuliquerie. Jo no estig—deye, méntres segueie es quemí,—perque me canti une petenère sense petates duent es cumpas demunt se meue esquene.

Y cuant va erribar e se séue presèncie va fer vèurer que plurave y que enave cox.

—¿Que's què tens? ¿què t'ha susseit?—li va preguntar equell.

—Què tenc de tenir, ¡eh, eh, eh, eh!

—Dignes deveres, que tenc gane; y fa mes de dues hores que t'esper.

—He queigud, ¡eh, eh, eh, eh!

—No u trop estrañ. Has curregut tant per venir que ja tu pudries pensar que queuries.

—Però no es essò tot.

—Ydò, ¿qué's estad?

—No ni hevie cap de tepat...

—¡No te deman essò: ¿que t'ha susseit mes?

—¡No señó, no; no y turneré més!...

—¡Si no mu dius totdune et mat!

—Supusat mu demane en tante dulsure, jo li espliquerè. He trupissad, s'olle y tot ha enat ellan mitx y no he pegud erreplegar més qu'es suc...

—¿Com pôt esser essò, ¿respôn?

—Jo li diré... com i hevie per ellá molts de còduls y tère, es tròssus s'han enfuñad y no els é pegut trèurer. No en faxi quebal, si per dins s'olle y trobe còlque poc de tère y còlque cudulèt.

Equell homu va pèndrer còm une brome'ses reons de s'etlot; va fer sopes d'un tròs de pa y va dinar trenquilement.

Gambe.

CORRESPONDÈNCIE

Han visitad se nostre redecció es periódics sigüents:

Se *Revista Apícola* de Mehó.

El Ibiza y *El Coko* de Iviza.

La Roqueta de Palme.

L' Avenç, *La Voz del Comercio*, *Lo Teatre Catalá* y *El Via-*

jero de Bercelone; *L'Arch de Sant Martí* de Sant Martí de Provencals.

Turnam á nés nóstrus colegas, es seludu que emb es séu ultim nombre mus dirijexen, y eceptam gustosus es camvi.

E D. *Jusepet*. (Ciutedélle). Llimant un poc se segone estrôfe y part de se derrère pudrá pessar.

E nel señó *Xeruvie*. (Mehó). ¿Es exó es séu nôm? Seguremént que nó. Pués téngui se bundad de enviarló y s' inserte-rá se xerade.

Señó D. A. P. Z., (Mehó.) Hé rebud es séu trebay y sént multíssim que per se seve estensió, no quepi dins es presént nombre. Surtirá é nes prócsim si Déu vól.

Señó doñ *Juan C. V.*, (Ciutedélle). Gracias pes séu uferimént.

Per se Redecció,

J. TÉQUINE.

Xerades y endevinays

Sulució é se xerade de s'entterior nombre

LÁMINE

J. C.

FUGUE DE VUCALS

M.m.r. m., m.m.r.

S. m.s d.ls. c.mp.ñ..

Q.. l. t. n. l. c.n.x

Y q.. l. p.rd l. s.sp.r.

POC-CERVELL.

(*Se sulució e nes procsim nombre.*)

EDVERTENCIE

E se redecció y administreció d'equeste miscelánee se ed-meten suscricions á tote caste de obres y periódics, y trebays de encue-dernecció, imprente y litugrefie. Querré del Bestió, nombre 13.

ENUNCIS

COMERCIO

DE

JOSÉ REJAS PONS

Plaza y calle Arravaleta, 1 y 2

MAHON

Gran surtido de toda clase de artículos del país y extranjeros, perfumería, mercería y paquetería.

Gran existencia de transparentes

A PRECIOS BARATISIMOS

Ventas al por mayor de toda clase de artículos y con grandes rebajas al contado.

Géneros puestos á domicilio

1 y 2, Plaza y calle Arravaleta, 1 y 2

MAHON

Imprénte de B. Fábregues, Querré Nou, 25.